

literární i kulturní rozvoj. *Naše*, t. j. *moderní literární dějiny* nejsou opravdu o mnoho starší než sto let, neboť náš rozvoj literární byl přetržen a přerušen způsobem zcela jedinečným, jemuž nenalezne se analogie u žádného národa; my začínali na konci XVIII. a na začátku XIX. věku znova ve smyslu zcela jiném a nekonečně zoufalejším a osudnějším, než začínal kdy kterýkoli jiný národ. Naše literární tradice, naše historická kontinuita jest přerývána jako nikde jinde. Máme postavení zcela zvláštní, zcela výjimečné. Nemluvíme o Francii, kde se literatura rozvíjela a rozvíjí jako promyšlené drama s jednotnou logikou, kde si jednotliví tvůrcové podávali každý problém a každou otázku uměleckou i myšlenkovou, jako se podává míč v dobře uspořádané hře, kde na př. takový Flaubert souvisí přímou a nepřetržitou filiací přes Chateaubrianda a Le Sage s Montaignem i Rabelaisem. Nemůžeme se ani srovnávat s Německem, daleko již roztržitějším ve svém vývoji, s logikou daleko již volnější a častěji přerušovanou. I tam na př. básník nejuniversálnější, Goethe, souvisí mnohou živou nití s nejnárodnější minulostí, cítí a kultivuje vědomě na př. svůj důvěrný a láskyplný vztah k Hansovi Sachsovi, k lidové písni, k umění Dürerovu, k německé reformaci. Vedle něho postaví si p. Dyk našeho nejuniversálnějšího básníka, Vrchlického, a zeptej se, *kde a kdy* cítil a *jak* kultivoval literární historickou kontinuitu českou? S kým z české literární a národní minulosti vázal se vášnivou láskou, vnitřním přibuzenstvím? S Husem? S Chelčickým? S Komenickým? S Dalemílem? Se Smílem Flaškou? Ale nechme „cizáka“ Vrchlického a všimněme si „národního“ Sv. Čecha. Jest opravdu v jeho díle nějaké *vnitřní genetické* přibuzenství s historickou myšlenkou českou, s minulými stadii našeho literárního vývoje? Jistě ne! Jest v něm několik látek, několik jmen z české historie, ale *duch* jest duchem současné liberální všeobecnosti evropské, duchem východního i západního romanticismu. V Lermontovu, v Puškinovi, v Byronovi, v Goethovi jsou otcové literární myšlenky Sv. Čecha a ne v staré české literární historii! A jak intenzivně cítí kontinuitu národní a historickou z přátel p. Dykových na př. p. *Hilbert*, poví p. Dykovi článek p. Hilbertův o Husovi,¹ který přednesl před několika roky ve studentském spolku a vytisknul pak ve studentském časopise; krátký smysl toho říkání jest: *Pryč s tím člověkem! Pryč s tím haraburdím!* Postavte mu pomník, ať již máme jednou od něho pokoj! Ať ho můžeme škrtnout ze svého života a žít *volně, po svém, moderně...*

Proto soudím, že jest daleko lépe žítí otevřeně, poctivě a čestně *přirozeným* a hrdým právem dneška než vyhládati historickou kontinuitu, kde jí není, vyhládati tradici a přibuzenství, kde ho lidé v duchu a v pravdě necítí; v prvním případě žijí čímsi skutečným, reálným, pravdivým, byť to bylo sebeskrvnější, v druhém případě živím se dýmem a mlhou lži, parami třeštlivé hlavy a zahynu dříve nebo později touto neskutečnou stravou. Budeme-li poctivě prohlubovat svůj *přirozený český* dnešek, půjdeme-li čestně a neúchylně k jádru své dnešní povahy a duše, musí nás sám sebou svázat s národní minulostí, musí nás k ní sám sebou vésti; není-li ta minulost dýmem a parou — a já pevně věřím, že není dýmem a parou! — musí žít námi a v nás!

Pokládám takovýto způsob nazírání za zvláště čestný v době, jako jest doba dnešní, kdy procházíme, díky pp. Dykům et tutti quanti, znovu reakcí starého

1 - [Viz Kritické projevy 6, str. 243]

neupřímného lživlastenectví a lžihistorismu. (Nemusím snad dokládat, že opravdový historism miluji a si ho vážím, poněvadž nevidím v něm žádného protikladu proti přirozenému a plnému právu dne a chvíle.) Pokud budou interpretovat historii Dykové, a způsobem, jakým ji interpretoval v Poslovi, potud vari od takového historismu. Poctivě staročeské varil Zdravější a čistší vzduch dýchám pak v posledně socialistické neb anarchické hospůdce, kde žije proletář dneška, jenž nechce nic vědět o minulosti a nic z ní znáti, více tam zvím o české duši a české povaze než v divadelních sálech, kde provozují takové pokřivené práce, které se dovolávají tak zvráceně a zvrhle národní tradice a kontinuity!

Viktor Dyk, přímým gentleman

Na mé *vývody* z 1. čísla Noviny,¹ kde jsem *dokázal* p. Dykovi nepoctivost a lživost jeho perfidních „poznámek“ v Pokrokové revui, odpovídá p. Dyk v Lumíru č. 4 — formanskou líbezností; moje glossa jest mu totiž „hnojem“, kterým se bude kydati v Novině. Zpropadeně pohodlný a sumární způsob obrany proti mým klidným a věcným důvodům! „Uchylují se k němu v pokoutních hospodách lidé, jimž došly trumfy,“ poznamenal v podobném případě Voltaire. Což jest tak všecko, co se dá dnes říci p. Dykovi.

Zase kousek Dyka

„Pathologické tlachy p. Šaldovy.“

V. Dyk o mně.

„Noc byla měšičná a nikdo nešel tady,
a stromů vinil sten mne z podlosti a zrady.“

V. Dyk o sobě.

P. Dyk reaguje na mou noticku z 1. čísla Noviny několika stránkami v Pokrokové revui. Jest tedy třeba muži ještě leccos vysvětlit.

1. V primě již upozorňuje profesor studenty na tento rozdíl: *dal* jsem si štít oděv = *poručil* jsem, aby mně... a *nechal* jsem padnout míč do vody = *nezabránil* jsem tomu, že míč... Napsal-li tedy Dyk, že Machar „dává si platit cesty“, znamená to, že jest *původcem a podněcovatelem* sbírek — a Dyk dopustil se tím nízké lži a pomluvy, za niž jsem jej ztrestal. Chtěl-li říci jen, že Machar nebránil sbírkám, měl říci: *nechal* sbírat na sebe. (Ale i to druhé byla by lež; Machar o sbírkách vůbec nevěděl, a tedy nemohl ani bránit, ani nebránit.) Tolik českého výrazu měl by již ovládat ne-li český básník, alespoň absolvovaný gymnasista, kterým jest V. Dyk.

2. Nazval-li jsem Akademií „vrcholným ústavem českým“, mluvil jsem se *stanoviska p. Dykova*, ne svého, ne Macharova. Tuto důstojnost vindikuje si taková instituce, a ucházím-li se o její ceny, mlčky jí ji tím přiznávám. Neboť co znamená zadat knihu? Podrobit se soudu, uzнат jeho sankci i kompetenci. Machar jí neuznává, a proto důsledně knih nezadává.

1 - [Viz zde str. 204 a n.]